

Relats d'oblit i d'incomprensió

Text > JOSEP PASTELLS

«**D**els meus anys allà en guardo poques imatges. Habitacions llargues, classes fredes, patis assolellats. Sortides per la ciutat en filera. Exactament la mateixa gana que a fora. Menjàvem com podíem, molt farro i faves amb beines. Ens posàvem a darrere la reixa del carrer de Jaume I per demanar que, si havien comprat garrofes per a les bèsties, si us plau, ens en donessin alguna.» Són algunes de les frases amb què Lluís Torramadé (1935) relata la seva estada a l'Hospici de Girona en plena postguerra. Torramadé, fill d'un mestre republicà afusellat el 1940 després d'un judici sumaríssim durant la repressió franquista, és una de les tretze persones que van viure a l'hospici i que han estat entrevistades per Céline Mutos Xicola (París, 1977) al llibre en què ressegueix la història d'aquesta institució entre 1769 i 1963. L'autora, que el 2018 va rebre el Premi 8 de Març amb el projecte *Entre quatre parets: Història, memòria i vivències de l'Hospici de Girona*, ha ampliat la seva recerca per bastir un volum completíssim, que, a més d'omplir un buit historiogràfic, aprofundeix en unes vivències fins ara inexplorades. «Aquesta obra, rigorosa i alhora transversal, dota la ciutat d'un major coneixement de la seva pròpia història, la fa més forta i resilient, amplia el seu capital de memòria i rescabala moltes gene-

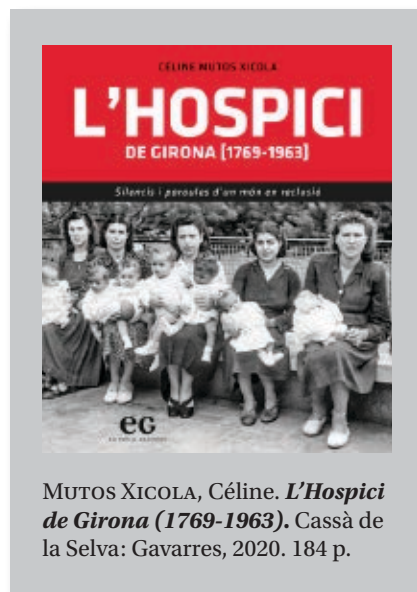
racions del silenci, de l'oblit i de la incomprensió», afirma Montserrat Carbonell al pròleg. El llibre, curiosament editat per Gavarres, consta de quatre parts interrelacionades: «Perdudes, innocents, *vagos* i infants», en què es narra la història de l'hospici fins que el 1963 es trasllada al nou edifici de Puig d'en Roca; «Rere la caritat: el treball», que explica les tasques que es duïen a terme a l'edifici; «Una vida entre parets», que aprofundeix en el funcionament i l'organització de l'establiment, i «Les veus de l'Hospici». Aquest darrer capítol, elaborat gràcies a la memòria oral, enriqueix els tres anteriors, producte d'una intensa recerca documental, i permet fer-se una idea molt aproximada de com vivien i què sentien els hospicians. Dolors Mateu (1949), per exemple, va passar tota la infància a l'hospici, fins que en va sortir als tretze anys, i recorda situacions colpidores: «Quan anàvem a fires, totes de dues en dues, vestides iguals, les famílies ens miraven de reüll [...] Sovint senties com les mares deien a les seves nenes, en to despectiu: "Veus, si no et portes bé aniràs a l'Hospici amb aquelles nenes" [...] La meua mare m'havia condemnat a ser de l'Hospici, a tenir una marca que sempre m'havia fet sentir inferior. Molts anys després jo tenia un estanc, era una empresària, la gent em respectava. Quan agafaves confiança i deies "soc de l'Hospici, a mi em van

poques setmanes. És un llibre il·lustrat amb obres pictòriques. L'autora del text i seleccionadora de les il·lustracions és Anna Bahí Tarafa, artista i professora banyolina, experta en pintura i fotografia, que va enriquir els seus coneixements artístics amb set anys de residència a Florència.

A la primera part del llibre, Anna Bahí Tarafa ens parla del tractament del paisatge al llarg de la història de la pintura, principalment dels moviments pels quals el paisatge (i aquí, particularment, el paisatge amb aigua) deixa de ser un teló de fons i agafa el protagonisme de

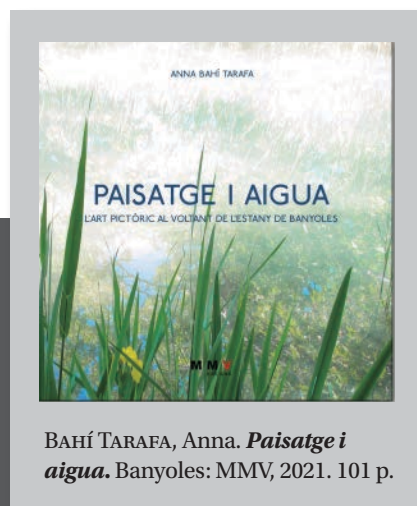
la tela: romanticisme, realisme, naturalisme, impressionisme, postimpressionisme, simbolisme, modernisme, noucentisme... Quadres de Turner, Monet, Van Gogh, Cézanne i altres grans pintors il·lustren les explicacions de l'autora.

La segona part se centra en el tractament paisatgístic de l'estany per part dels pintors més destacats que han clavet el cavallet vora la seva riba, des de Ramon Martí Alsina (pintor realista del segle XIX), pintors del nostre fecund tombant de segle (del XIX al XX: Joan Llimona, Modest Urgell, Meifrén), fins a d'altres de més actuals (Lluís Roura, Gonzalo Tabuenca i

MUTOS XICOLA, Céline. *L'Hospici de Girona (1769-1963)*. Cassà de la Selva: Gavarres, 2020. 184 p.

abandonar”, la gent es tirava enrere, desapareixia o rebies un agredolç “no ho hauria dit mai” o pitjor: “Ai, pobreta”. Fins i tot el tema incomoda els meus propis fills, que no en volen parlar. Fa anys em vaig resignar a soterrar aquesta part de la meua vida, a obviar sense oblidar».

BAHÍ TARAFÀ, Anna. *Paisatge i aigua*. Banyoles: MMV, 2021. 101 p.

els germans Joan i Raimon Palau Juncà). Esment a part mereixen els dos pintors banyolins lacustres per excel·lència, segurament els que més hores contemplatives han passat vora l'estany i els que més quadres n'han pintat: Manuel Pigem (1861-1946) i Joan de Palau (1919-1991).